

KANCELARIA SENATU
BIURO ANALIZ I DOKUMENTACJI
Dział Analiz i Opracowań Tematycznych

Historia honorowego protektoratu
sprawowanego nad polskim harcerstwem
przez przywódców państwa polskiego
od 1920 roku

OPRACOWANIA TEMATYCZNE

OT-581

MARZEC 2010

©Copyright by Kancelaria Senatu, Warszawa 2010

Opracowanie:

Robert Stawicki

Biuro Analiz i Dokumentacji Kancelarii Senatu
Dyrektor – Agata Karwowska-Sokołowska – tel. 022 694 94 32, fax 022 694 94 28,
e-mail: sokolows@nw.senat.gov.pl
Wicedyrektor – Ewa Nawrocka – tel.022 694 98 53,
e-mail: nawrocka@nw.senat.gov.pl
Dział Analiz i Opracowań Tematycznych tel. 022 694 98 04, fax 022 694 99 06

Historia honorowego protektoratu sprawowanego nad polskim harcerstwem przez przywódców państwa polskiego od 1920 roku

Historia honorowego protektoratu sprawowanego nad polskim harcerstwem przez „pierwszego obywatela Rzeczypospolitej” sięga wczesnych lat odrodzonego, po I wojnie światowej, państwa polskiego. Harcerstwo okresu międzywojennego, a wcześniej także biorące udział w walkach o niepodległość, pełniło zawsze ważną rolę w wychowaniu młodego pokolenia Polaków w duchu patriotyzmu, kształtując odpowiednie postawy moralne, etyczne, społeczne oraz propaństwowe. Wypowiedziane w wierszu Ignacego Kozińskiego, już w 1911 roku, słynne, historyczne już słowa „Wszystko, co nasze, Ojczyźnie oddamy”, łączą w duchu służby Polsce przeszłe i dzisiejsze pokolenia harcerzy bez względu na występujące, zarówno kiedyś jak i obecnie, różnice organizacyjne i programowe.

Uznaniem dla pozytywnych i często bohaterskich działań harcerzy była i jest nadal podtrzymywana tradycja sprawowania protektoratu przez urzędującego Prezydenta RP. Zarówno w przeszłości, jak i teraz, honorowy protektorat przyjmowany jest przez urzędującego Prezydenta RP w następstwie uprzednio wyrażonej przez harcerzy prośby o jego przyjęcie. Honorowy protektorat jest przyjmowany dożywotnio, nie wygasa z chwilą ukończenia pełnienia przez daną osobę funkcji Prezydenta RP.

W niniejszym opracowaniu przedstawiono chronologię obejmowania honorowego protektoratu nad polskim harcerstwem przez przywódców państwa polskiego w latach 1920-2008. Do opracowania dołączono historyczne dokumenty dotyczące sprawowania honorowego protektoratu nad polskim harcerstwem przez przywódców państwa polskiego¹.

Józef Piłsudski – Naczelnik Państwa Polskiego (22.11.1918 – 11.12.1922). Objęcie honorowego protektoratu nad Związkiem Harcerstwa Polskiego (ZHP) od grudnia 1920 r. W swoim przemówieniu z czerwca 1921 r.² Józef Piłsudski piastujący również funkcję Naczelnego Wodza oddał hołd walczącym o niepodległość harcerzom (...) *szliście w szeregi Polskich Oddziałów na trud wojenny przerastający wielokroć Wasze siły, na rany i śmierć, na*

¹ www.zhp.gdynia.pl.

² Przemówienie *Józef Piłsudski – do harcerzy*, zamieszczone na końcu opracowania.

górną radość zmierzenia się z wrogiem w otwartym polu (...).(…) Rozrzuceni po oddziałach regularnej armji lub zgrupowani w odrębne jednostki w służbie wywiadowczej, kurierskiej i frontowej zdaliście raz jeszcze egzamin ze swej dojrzałości obywatelskiej i gotowości do ofiar(...).

Stanisław Wojciechowski – Prezydent RP (20.12.1922 – 14.05.1926). W 1923 r. wyraził zgodę na objęcie funkcji honorowego protektora nad ZHP, zaś formalnie sprawował go od marca 1924 r. W tym samym roku był gościem I Harcerskiego Zlotu Narodowego w Warszawie oraz otrzymał z rąk naczelnictwa ZHP Krzyż Harcerski i dyplom Honorowego Harcerza Rzeczypospolitej.

Ignacy Mościcki – Prezydent RP (4.06.1926 – wrzesień 1939). Objęcie honorowego protektoratu nad ZHP od grudnia 1926 r. Uważa się, że (...) *okres sprawowania protektoratu przez prezydenta Mościckiego należy zaliczyć do najbardziej znaczących w dziejach naszego Związku. W latach trzydziestych ma (...) miejsce wspieranie ZHP we wszystkich formach – od politycznych po materialne. To właśnie w tych latach rozwija się baza specjalnościowa i kształceniowa harcerstwa, ZHP zwiększa swoje szeregi, może liczyć na bieżącą pomoc oświaty i wojska, pozyskuje sojuszników i przyjaciół – wybitnych przedstawicieli życia publicznego kraju i na szczeblach lokalnych*³.

Po II wojnie światowej tradycja protektoratu sprawowanego przez „pierwszą osobę w państwie” została podtrzymana jedynie przez polskie władze emigracyjne w Londynie. Od momentu powstania, w 1946 roku, Związku Harcerstwa Polskiego działającego poza granicami Kraju, honorowy protektorat nad nim sprawowali kolejni Prezydenci RP na Uchodźstwie: Stanisław Ostrowski, Edward Raczyński, Kazimierz Sabbat oraz ostatni z nich – dr Ryszard Kaczorowski.

W następstwie historycznych zmian politycznych dokonanych Polsce w 1989 roku, w dniu 2 grudnia 1990 r. Ryszard Kaczorowski, ostatni Prezydent RP na Uchodźstwie, przekazał insygnia władzy Lechowi Wałęsie, pierwszemu demokratycznie wybranemu w powszechnych wyborach Prezydentowi Polski. Po zaprzysiężeniu i przekazaniu uprawnień Lechowi Wałęsie, rząd emigracyjny powołał komisję likwidacyjną, której celem było zakończenie działalności wszelkich emigracyjnych struktur władzy do dnia 31 grudnia 1991 r.

³ Hm. P. Zarembski, *Prezydenci Rzeczypospolitej – protektorami ZHP* w: *Czuwaj* nr 3/2008 r., s. 6.

Lech Wałęsa – Prezydent RP (23.12.1990 – 22.12.1995). Objęcie honorowego protektoratu nad ZHP od 27 sierpnia 1993 r. W 1995 r. objął też honorowy patronat nad Światowym Złotem Harcerstwa Polskiego w Zegrzu, uczestnicząc w nim jak gość honorowy.

Wystąpienie Prezydenta RP Lecha Wałęsy, 27 sierpnia 1993 r.

Nie po raz pierwszy spotykam się z harcerzami. Dzisiejsze spotkanie jest jednak szczególne. Jestem gościem na zlocie przedstawicieli drużyn skautowskich z wielu krajów świata. Zostaliście zaproszeni przez polskich harcerzy. Przybyliście, aby bliżej poznać się i porozmawiać. To znakomita okazja do wymiany poglądów i problemów nurtujących współczesną młodzież. Do dyskusji o sprawach budzących wasz niepokój i troskę o przyszłość młodego pokolenia. Jesteście spadkobiercami bogatej i pięknej tradycji skautingu, który w pierwszym szeregu swych zadań stawiał wychowanie ku patriotyzmowi i pracy dla Ojczyzny. Takie też było zawsze polskie harcerstwo. Najtrudniejszy i najdramatyczniejszy egzamin z wierności tym ideałom przyszło mu zdawać w czasie wojny. Harcerze zdali go wspaniale.

Jesteście wierni najlepszym wzorcom czerpanym z historii. Budujecie na nich swą obecną tożsamość.

W tradycji polskiego harcerstwa mieści się także patronat Głowy Państwa nad Związkiem. Teraz zwróciliście się do pierwszego Prezydenta III Rzeczypospolitej. To także powód mojej tu dziś obecności.

Wartości, którym ruch skautowski pozostaje wierny, są aktualne także teraz. Patriotyzm, ofiarność, życzliwość i otwarcie na drugiego człowieka potrzebne są zwłaszcza dziś, gdy świat przeżywa kryzys. Gdy tracą na znaczeniu tradycyjne normy moralne i zaciera się granica pomiędzy dobrem a złem.

Postęp cywilizacyjny oprócz swego dobrodziejstwa niesie ze sobą liczne zagrożenia. Coraz częściej czujemy się zagubieni w świecie, którzy sami stworzyliśmy. W świecie wyrafinowanej elektroniki i techniki, w którym brakuje miejsca dla tradycyjnych ludzkich więzi. To zagubienie jest szczególnie niebezpieczne dla młodego pokolenia. Dla osób wrażliwych, podatnych na zły wpływ. Wasz ruch może im pomóc. Może wskazać pozytywne wzorce. Przybliżyć do siebie ludzi reprezentujących odmienne postawy i poglądy. Nauczyć tolerancji i poszanowania dla cudzej odrębności. Jestem przekonany, że potraficie temu sprostać. Do was młodych, należy przyszłość świata. Budujcie ją solidarnie i odpowiedzialnie.

Życzę wszystkim uczestnikom tego spotkania owocnych obrad i konstruktywnych wniosków. Życzę przyjemnego pobytu w Polsce. Wielu miłych, niezapomnianych wrażeń. Nawiązania trwałych, serdecznych przyjaźni⁴.

Aleksander Kwaśniewski – Prezydent RP (23.12.1995 – 22.12.2005). Objęcie honorowego protektoratu nad ZHP od 21 lutego 1996 r. W latach 1998-2001 uczestniczył w licznych imprezach harcerskich m.in. w Zlocie Grunwaldzkim i Zlocie ZHP Gniezno 2000. W tym samym roku był uczestnikiem III Zgromadzenia Światowej Skautowej Unii Parlamentarnej. W czerwcu 2001 r. z okazji 90-lecia powstania harcerstwa na ziemiach polskich wręczył grupie 100 instruktorów ZHP wysokie odznaczenia państwowe – Krzyże Kawalerski i Krzyże Oficerskie Orderu Odrodzenia Polski.

Wystąpienie Prezydenta RP Aleksandra Kwaśniewskiego w przededniu Dnia Myśli Braterskiej, 21 lutego 1996 r.

Druhu Naczelniku, Druhu Przewodniczący, Druhny i Druhowie, Panie, Panowie Ministrowie, Panie, Panowie Parlamentarzyści, Ekscelencjo Biskupie, Księża kapelani, wszyscy zgromadzeni na dzisiejszym spotkaniu!

Jestem ogromnie rad, iż w przeddzień dnia skautów i skautek, mogę spotkać się z reprezentacją Związku Harcerstwa Polskiego, a poprzez Was z całą organizacją, którą cenię, którą znam i która odgrywa niebagatelną rolę w naszym życiu społecznym od wielu lat.

Jeżeli dziś myślę o ZHP, to wydaje mi się, że są cztery wyróżniki tej organizacji, które warto przy takiej okazji wspomnieć. Po pierwsze ZHP to ciągłość, to obecność od dziesiątek lat w naszym życiu społecznym, w życiu młodych ludzi. Istnieje bardzo wyraźny ślad, jaki ta organizacja odcisnęła w różnych historycznych momentach. Jestem kolejnym człowiekiem, któremu zaproponowano przejęcie patronatu nad ZHP. Lista moich poprzedników jest godna i składa się z najwspanialszych nazwisk, jakie polskie życie polityczne miało w ostatnim stuleciu. Ciągłość ZHP wyraża się przez harcerską tradycję. Poprzez harcerski przekaz i metody działania, poprzez konsekwentne podejście do problemów ludzi, do problemów państwa, do problemów społeczeństwa.

Związek Harcerstwa Polskiego to patriotyzm. Mówił o tym naczelnik. W jego historii są karty i przedwojenne i wojenne. Są także działania podejmowane po wojnie, które przecież zawsze miały wielki, społeczny sens, które były związane ze służbą dla ojczyzny,

⁴ www.zhp.gdynia.pl.

z poświęceniem często własnego życia dla wartości największych jakimi były ojczyzna, oddanie sprawie, głębokie, często okupione krwią, poczucie patriotyzmu.

To wszystko składa się na ten wyraźny ślad, wyraźny symbol obecności ZHP w naszej wspólnej, polskiej historii. To są i Szare Szeregi, to są akcje takie jak Frombork i Bieszczady, ale także dziesiątki drobniejszych wydarzeń, które składają się na wielki wymiar patriotyzmu reprezentowanego przez ZHP.

Związek Harcerstwa Polskiego jest dla mnie uosobieniem tradycji i wierności wobec uniwersalnych zasad, które przejawiają się w Waszej codziennej działalności. Te uniwersalne zasady, to prawda, przyjaźń, życzliwość wobec drugiego człowieka, aby wspólnie, razem można było wypełniać założone cele. To także edukacja, i podejmowanie zadań o wymiarze nie tylko społecznym, ale także osobistym, które każą człowiekowi być lepszym, bardziej otwartym na innych, wrażliwszym, lepiej przygotowanym do spełniania ról społecznych.

I to nie zmieniało się. To mieści się w całej wielkiej tradycji, także w tradycji ruchu skautowskiego. Wyrażam wielką radość, że od kilku tygodni ZHP ponownie jest członkiem Międzynarodowego Ruchu Skautek i Skautów. Jesteście w dużej mierze w tym zmieniającym się świecie strażnikami takich właśnie uniwersalnych wartości. I co ważne, potraficie dla tych wartości znaleźć język, który jest językiem skutecznym w kontaktach między młodymi ludźmi.

To nie jest wszystko ex cathedra, walka o te wartości odbywa się w normalnym, codziennym życiu, przebywaniu ze sobą w szkole, na uczelniach, na wakacyjnych obozach czy na spotkaniach, które organizujecie w ciągu całego roku.

I po czwarte, co ważne, i cieszę się, że wspomniał o tym Naczelnik Paclawski, ZHP to także nowoczesność. I to chyba jest nowy wymiar w którym należy widzieć to, co czyni ZHP, a mianowicie włączanie nas w rewolucję naukowo-techniczną, w integrowanie się z Europą, w poszukiwanie tego, co powinno być naszym wkładem do wspólnoty, która na naszych oczach tworzy się na kontynencie europejskim, a szerzej także w skali globalnej. Dlatego dzisiaj, obok swych tradycyjnych metod, sądzę, że ZHP w coraz większym stopniu musi pokazywać wciąż nowe horyzonty, nowe możliwości korzystania z nowoczesnej techniki, umiejętność komunikowania się nie tylko między nami Polakami, ale w tym właśnie europejskim wymiarze. Potrzebna jest znajomość języków obcych, rozumienie innej kultury i tolerancja dla tej innej kultury, także – umiejętne chronienie i pokazywanie światu tego co nasze, co polskie i dzięki czemu jesteśmy dla naszych partnerów interesujący. Sądzę więc, że ta nowoczesność będzie nowym wymiarem, nowym znakiem ZHP.

Chciałbym, aby działał taki właśnie Związek Harcerstwa Polskiego. Aby ludzie, którzy tworzą ten związek, którzy są druhami, druhami ale także władzami ZHP wzięli to pod uwagę. Cieszę się z Waszej otwartej postawy wobec innych organizacji harcerskich. Trzeba bowiem doceniając pluralizm i różnorodność szukać kontaktu, szukać dialogu. On jest wszystkim nam w Polsce potrzebny

Dla tych wszystkich działań, dla tego wszystkiego co podejmujecie, z mojej strony i ze strony urzędu, który współpracuje ze mną, możecie oczekiwać nie tylko wsparcia w słowach czy deklaracjach, poprzez takie uroczystości jak dzisiejsza, ale także bardzo konkretnej pomocy.

To znakomite grono, które jest wraz ze mną, tak różne przecież, ale tak znamienite, jest najlepszym dowodem, że traktowani jesteście z najwyższą powagą, sympatią i oddaniem ze strony władz i państwowych i kościelnych, każdych, które tutaj są reprezentowane.

Wierzę, że ten stan rzeczy będzie trwał, że będziecie mogli na nas liczyć tak, jak my możemy liczyć na Was w budowaniu zdrowego, nowoczesnego, polskiego społeczeństwa.

Dziękuję za ofertę objęcia patronatem ZHP, wiem, że naczelnik i przewodniczący Związku bardzo się denerwują, jak odpowiem na tę propozycję. Odpowiadam – zgoda, jestem gotów ten patronat objąć. Chcę zagwarantować i zapewnić wszystkich Was, a szczególnie najmłodszych uczestników dzisiejszego spotkania – uczynimy wszystko, abyście mogli mieć satysfakcję z tego, co czynicie w ZHP.

I chciałbym Was zapewnić, że my wszyscy tutaj zgromadzeni uczynimy wszystko, abyście jako Polacy mogli być dumni z tego, że jesteście Polakami, że mieszkacie w Polsce, że możecie dla Polski pracować i że Polska może być dumna z Was.

Tego Wam, tego sobie, tego nam wszystkim życzę⁵.

Lech Kaczyński – Prezydent RP od 23 grudnia 2005 r. Objęcie honorowego protektoratu nad Ruchem Harcerskim od 22 lutego 2008 r. Po raz pierwszy prezydenckim protektoratem zostały objęte nie tylko Związek Harcerstwa Polskiego, lecz również inne organizacje harcerskie tj. Związek Harcerstwa Rzeczypospolitej, Stowarzyszenie Harcerstwa Katolickiego „Zawisza”, Stowarzyszenie Harcerskie oraz Związek Harcerstwa Polskiego działający poza granicami Kraju.

⁵Przemówienia, listy, wywiady Prezydenta RP Aleksandra Kwaśniewskiego (1995-1996). Wybór., Warszawa 1999.

Przemówienie Prezydenta RP Lecha Kaczyńskiego, w Dniu Myśli Braterskiej,
22 lutego 2008 r.

Eminencjo, Księżę Prymasie, Dostojny Panie Prezydencie, Ekscelencjo, Księżę Biskupie, Przewielebni Księża, Panie i Panowie Ministrowie, ale przede wszystkim dzisiaj – Druhny i Druhowie reprezentujący wszystkie organizacje harcerskie polskie w Polsce oraz poza jej granicami.

Spotykamy się w roku stulecia powstania polskiego harcerstwa. Sto lat temu państwo Olga i Andrzej Małkowscy odegrali kluczową rolę w powstaniu ruchu skautowego w Polsce, który nieco wcześniej zapoczątkowany został na świecie. Polskie harcerstwo odegrało jednak w naszej historii rolę szczególną. Mówię "jednak", bo była to rola odmienna od tej, którą odgrywali skauci w wielu innych krajach na świecie. Czas, w którym powstało, to czas na krótko przed I wojną światową, przed wojną, w której zginęły miliony, wiele milionów żołnierzy, ale też wojną, która naszemu krajowi przyniosła niepodległość. Lata, w których powstało harcerstwo to także ostatni okres przygotowań polskich niepodległościowców do tego, by móc podjąć walkę. W tych samych latach, dwa lata wcześniej powstaje Związek Walki Czynnej, tworzy się "Strzelec", drużyny strzeleckie, Drużyny Bartoszwowe. Inaczej mówiąc, to jest czas, kiedy aktywna część naszego społeczeństwa szykuje się do walki, choć nie było jeszcze wiadomo, kiedy i w jakich okolicznościach ta walka się rozpocznie. Zaczęła się od wymarszu Pierwszej Kompanii Kadrowej w sierpniu 1914, skończyła się dla nas, Polaków, zawieszeniem broni w roku 1920, we wrześniu, po zwycięskiej wojnie z bolszewikami, ale dopiero w roku następnym na Śląsku, po zawieszeniu broni w trzecim powstaniu śląskim. Inaczej mówiąc, trwała siedem lat w różnych postaciach.

W tym okresie harcerstwo odegrało już rolę niezmiernie istotną, szczególnie w okresie walki o niepodległość Polski i walki o jej granice w latach 1918 - 1921. Ja wczoraj, przy okazji nadania doktoratu honoris causa Panu Prezydentowi Kaczorowskiemu powiedziałem, że przedwojenne harcerstwo było wielkim zakładem wychowania patriotycznego, i to niejako zakładem międzyszkolnym, obejmującym wielką część naszej młodzieży. Tak było i trzeba powiedzieć, niezależnie od tego, co działo się w latach 1918-1920, że nigdy i, jak myślę, nigdzie harcerstwo nie sprawdziło się tak, jak w latach 1939-1945. Przed chwilą śpiewaliśmy razem hymn harcerski zaczynający się od słów " Wszystko, co nasze, Polsce oddamy". Znam ten hymn od wczesnego dzieciństwa, z rodzinnej tradycji, ale ten hymn, a szczególnie pierwsze jego słowa, stały się niejako ciałem – poprzez Szare Szeregi, poprzez Mały Sabotaż, poprzez słynne bataliony "Parasol" i "Zośka", ale także przez walkę wielu żołnierzy Armii Krajowej, którzy, można powiedzieć, przekroczyli już przeciętny wiek harcerza, ale harcerstwo ich

wychowało do tej walki, którą musieli podjąć. To samo dotyczy żołnierzy polskich, walczących i we Wrześniu, i później, szczególnie w polskich dywizjach na Zachodzie.

Po roku 1945 ruch harcerski odrodził się w miarę niezmienną postaci. Wielu członków Szarych Szeregów i członkiń – wiem, że formalnie to była jedynie męska organizacja, mówię w potocznym znaczeniu – działało w harcerstwie także w pierwszym okresie powojennym. Później przyszedł czas represji, a harcerstwo zaczęło zmieniać w ruch, choć nigdy na szczęście nie przyjęto tej nazwy, w ruch pionierski – to się nie udało. Po 1956 roku ruch staroharcerski wrócił, był aktywny. Oczywiście, wkrótce i ten ruch, choć nieporównanie łagodniejszymi metodami, spacyfikowano. Harcerstwo jednak nie wróciło do swojej pionierskiej postaci z pierwszej połowy lat 50. już nigdy. I harcerstwo było organizacją, która w trudnych warunkach ludowej Polski wychowała patriotycznie tak wielu przedstawicieli także mojego, już nie tak młodego pokolenia. Wystarczy przypomnieć słynną "Czarną Jędynkę". "Czarną Jędynkę", która była drużyną harcerską, w której w dużym stopniu wyrosła przedsiępnioowa warszawska opozycja. Tak więc także i w tym okresie ten ruch zdziałał wiele, jeżeli chodzi o patriotyczne wychowanie Polaków. Wiem, że harcerstwo to nie tylko wychowanie patriotyczne, to samodyscyplina, to pomoc bliźnim, to przełamywanie swoich słabości. Te uczucia są związane, są warunkiem czucia i postawy patriotyzmu, ale przecież w patriotyzmie się nie wyczerpują. Są potrzebne po prostu w życiu, są potrzebne w życiu także i Wam, młodzi harcerze, młode druhny i druhowie, ale to nie znaczy, że nie jest potrzebny patriotyzm – może inny niż w pokoleniu Kolumbów, tych, którzy walczyli w II wojnie światowej. Trochę inny, niż w moim pokoleniu, które musiało podjąć walkę, choć była to już walka inna, pokojowa, w opozycji przedsiępnioowej czy później w ruchu "Solidarność", bo mam nadzieję, że nie będziecie musieli konspirować.

Jestem przekonany, że żyć będziecie w wolnym kraju, nie tylko dziś, ale za 10, za 20 i za 50 lat, ale to nie oznacza, że przywiązanie do Ojczyzny nie pozostaje wielką wartością. Europa jednoczy się, to prawda, my nie jesteśmy przeciwko temu jednoczeniu, ale Europa składa się i w dającym się przewidzieć czasie będzie się składała z wielu, bardzo wielu narodów, mówiących odrębnymi językami, mających przy cechach wspólnych także odrębną tradycję historyczną i między narodami, które w sposób pokojowy z przewagą zasady solidarności, współpracy, a nie konkurencji, jednak w pewnym zakresie ze sobą konkurują. To zwyczajne, nic złego w tym nie ma, a to jest związane z potrzebą patriotyzmu, związku z Ojczyzną, jak najsilniejszego związku.

Szanowne Druhny i Druhowie,

Przypadł mi w udziale pewien zaszczyt. Nie jestem pierwszym Prezydentem Rzeczypospolitej, który patronuje harcerstwu. Pierwszym prezydentem, choć urząd ten inaczej się wtedy nazywał, był naczelnik Piłsudski, później kolejni prezydenci Rzeczypospolitej, prezydent Wojciechowski i prezydent Mościcki. Patronat nad harcerstwem przyjmowali także prezydenci III Rzeczypospolitej – Lech Wałęsa, Aleksander Kwaśniewski, ale był to wtedy patronat nad jedną, bardzo dużą organizacją, Związkiem Harcerstwa Polskiego. Niezwykle się cieszę, że mogłem dzisiaj przyjąć patronat nad całą grupą organizacji harcerskich, łącznie ze Związkiem Harcerstwa Polskiego poza granicami kraju, który w sensie formalnym jest jedynym następcą przedwojennego ZHP. Chciałem szczególnie serdecznie powitać dzisiaj przedstawicieli polskich harcerzy na Litwie, na Białorusi, na Ukrainie. Chciałbym przekazać moje pozdrowienia także nieobecnym, z Łotwy, Estonii, Czech, Kazachstanu. Wasza działalność jest niezmiernie istotna. Mówiąc o tej działalności, nie sposób nie przypomnieć nazwiska Pana Prezydenta Kaczorowskiego – naczelnika, później przewodniczącego Rady Polskiego Harcerstwa za granicą. Ta działalność, trwająca przez dziesiątki lat i trwająca nadal, była niezwykle potrzebna dla podtrzymania ducha narodowego, dla podtrzymania depozytu niepodległości. Tak więc mogę powiedzieć, że wszystkie organizacje liczące się w naszym kraju są pod patronatem Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej. Nie mam żadnej mocy magicznej, ale byłbym szczęśliwy, żeby ten patronat przyczynił się do jak najbliższej współpracy wszystkich związków harcerskich, do solidarnej współpracy, bo idea harcerska, wciąż aktualna, jest jedna i tego w tym roku, w stulecie harcerstwa chciałbym wam najserdeczniej życzyć⁶.

⁶ www.prezydent.pl.

Józef Piłsudski do harcerzy

Warszawa, dnia 29 czerwca 1921 r.
Belweder

NACZELNY WÓDZ
Wojsk Polskich

H A R C E R Z E !

Już w latach niewoli przygotowywaliście się do służby Ojczyźnie. Uwierzywszy w te prawdę, że tylko silny i zdrowy, przygotowany odpowiednio naród zdolny jest podjąć zwycięsko zbrojną walkę o niepodległość, poczęliście z całym entuzjazmem młodości zaprawiać swe ciała do trudów życia obozowego, ćwiczyć się w rzemiośle wojennem, a dusze młode swe nastrojać na wysoki ton moralny ofiarnej gotowości do czynu.

To też gdy huragan Wojny Światowej deptać począł niwy polskie i przyjść miało do dziejowego porachunku za lata krzywd i niewoli. Wyjście pierwszym stanęli do szeregu tych, którzy odważyli się sięgnąć po zaszczytne miano żołnierzy niepodległości.

Łzami matek i ojców żegnani lub częściej bez ich wiedzy i zezwolenia rzucając dom rodzicielski szliście w szeregi Polskich Oddziałów na trud wojenny przerastający wielokroć Wasze siły, na rany i śmierć, na górną radość zmierzenia się z wrogiem w otwartem polu.

Nie sprzeciwialiście się i potem nakazom harcerskiego prawa, zmartwychwstała Ojczyzna pod broń swych Obywateli dla obrony granic wołała. W walkach o Kresy Wschodnie Małopolski czy Ziemię Litewską, w walkach zeszłorocznych z przemożnym chwilowo wrogiem braliście czynny i chwalebny udział. Rozrzućeni po oddziałach regularnej armji lub zgrupowani w odrębne jednostki w służbie wywiadowczej, kurjerskiej i frontowej zdaliście raz jeszcze egzamin ze swej dojrzałości obywatelskiej i gotowości do ofiar, zawsze świecąc swym starszym towarzyszom broni przykładem wysokiego pojmowania swych ochotniczo na się wziętych obowiązków.

Oddając cześć poległym za Ojczyznę kolegom waszym, Wyrażam Wam Harcerze podziękę i uznanie za dotychczasową służbę.

NACZELNY WÓDZ
JÓZEF PIŁSUDSKI
PIERWSZY MARSZAŁEK POLSKI

PROTEKTOR ZWIĄZKU HARCERSTWA POLSKIEGO.

—o—

NACZELNICTWO ZAPRASZA PREZYDENTA RZECZYPOSPOLITEJ,
PO KAZDORAZOWYM JEGO WYBORZE, NA PROTEKTORA
Z H. P. PROTEKTORAT NIE GAŚNIE Z CHWIŁĄ UKOŃCZENIA
PEŁNIENIA URZĘDU PREZYDENTA RZECZYPOSPOLITEJ.

(uchwała III Zjazdu Walnego Z. H. P., L. ok. N. I. 6 z dnia 13. VI 1923 r.,
W. U. 1923, № 6).

Obecnie Protektorami Z. H. P. są:

PAN PREZYDENT RZECZYPOSPOLITEJ

PROF. DR. IGNACY MOŚCICKI.

PAN PREZES RADY-MINISTRÓW I MINISTER SPRAW WOJSKOWYCH

MARSZAŁEK JÓZEF PIŁSUDSKI,

b. NACZELNIK PAŃSTWA

PAN PROF. STANISŁAW WOJCIECHOWSKI,

b. PREZYDENT RZECZYPOSPOLITEJ.

Prezydent
Rzeczypospolitej Polskiej

*W uznaniu
ponad osiemdziesięcioletnich dziejów harcerstwa polskiego
jako trwałej wartości lat pokoju i wojny,
w przekonaniu, że organizacja ta
zgodnie z Przyrzeczeniem Harcerskim i swoją chlubną tradycją
w pełni wykorzysta szansę twórczego uczestnictwa
w dziejowych przemianach,*

**OBEJMUJĘ
HONOROWYM PROTEKTORATEM
PREZYDENTA RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ
ZWIĄZEK HARCERSTWA POLSKIEGO,**

*nawiązując w ten sposób do historycznych aktów
Prezydentów II Rzeczypospolitej.*

Lech Wałęsa

Belweder, dnia 27 sierpnia 1993 roku

**Prezydent
Rzeczypospolitej Polskiej**

*W uznaniu wielkich zasług,
jakie w wychowaniu dzieci i młodzieży
miało i ma harcerstwo polskie,
zarówno w czasach wojny, jak i pokoju,
przekonany, że organizacja ta,
wychowując w duchu Prawa i Przymierza Harcerskiego,
podtrzyma swoją chlubną ponad osiemdziesięcioletnią tradycję,
wierząc,
że przysłuży się ona najlepiej, jak potrafi, Polsce i Polakom
w Kraju i na świecie,
zgodnie z tradycją
prezydentów II i III Rzeczypospolitej,*

obejmuje

**Honorowym Protektoratem
Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej
Związek Harcerstwa Polskiego**

*dając w ten sposób wyraz szacunku,
jakim darzę Harcerstwo Polskie.*

Aleksander Kwaśniewski
Aleksander Kwaśniewski

*U progu obchodów 100-lecia Ruchu Harcerskiego w Polsce,
w uznaniu wielkich zasług, jakie ma i zawsze miało Harcerstwo,
zarówno w czasach wojny, jak i pokoju,
przekonany, że Ruch Harcerski,
wychowując w duchu Prawa i zgodnie z Przyrzeczeniem Harcerskim,
podtrzyma swoją chwalebną tradycję,*

obejmuje

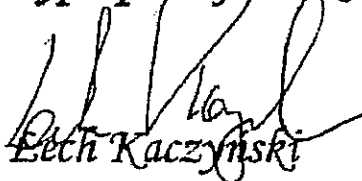
- zgodnie ze zwyczajem Prezydentów RP -

***Honorowym Protektorem
Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej***

ZWIĄZEK HARCERSTWA POLSKIEGO

*wyrażając w ten sposób mój szacunek dla Ruchu Harcerskiego
oraz nadzieję, że podobnie jak w przeszłości,
Harcerstwo będzie brało udział w dziejowych przemianach naszej Ojczyzny
i miało wpływ na jej przyszłość,
służąc jak najlepiej Polakom w Kraju i poza granicami.*

***Prezydent
Rzeczypospolitej Polskiej***

Lech Kaczyński

Warszawa, 22 lutego 2008 r.

